

- 4 Hádali sa, kým mali dedičstvo rozdelené.
- 5 Hádali sa, kým nemali dedičstvo rozdelené.
- 6 Kým mal zakázané chodiť von, zdržoval sa v Trenčíne.
- 7 Kým nemal zakázané chodiť von, zdržoval sa v Trenčíne.
(c. d., s. 52)

Druhým kontextem, ve kterém Krupa konstatuje rozdíly mezi dvěma skupinami spojení slovesa *mat'* s n-/t-ovým přičestím, jsou časová souvětí se spojkou *až keď'* U nich „... může stát' stavové perfektum len v kladnej forme“ (8), kdežto „spojenia ‚mat‘ s adjektivizovanými príčastiami môžu stát' po ‚až keď‘ v kladnej i zápornej forme“ (9, 10) (c. d., s. 52). K ilustraci slouží následující příklady:

- 8 Odidem, až keď' budeš (*nebudeš) mat' navarené.
- 9 Prestanem protestovať, až keď' bude mat' zakázané písať.
- 10 Prestanem protestovať, až keď' nebude mat' zakázané písať.

Třetím typem časových souvětí, v nichž lze postřehnout rozdíly mezi popisovanými dvěma skupinami, jsou souvětí se spojkou *keď'* Zde „stavové perfektum (...) vyjadruje vždy skorší dej než slovesný tvar v hociktovej druhej časti súvetia...“ (11–14), zatímco „spojenia ‚mat‘ s adjektivizovanými príčastiami nemôžu vyjadrovať predčasnosť, len súčasnosť...“ (15–17) (c. d., s. 52).

- 11 Keď' mal úlohu napísanú, odišiel sa hrať.
- 12 Keď' mal úlohu napísanú, odchádzal za kamarátmi.
- 13 Keď' odišla do mesta, mala už navarené.
- 14 Keď' odchádzala do mesta, mala už navarené.
- 15 Keď' mal zakázané chodiť, veľ'a čítal.
- 16 Keď' mal vypité, nikoho si nevšimal.
- 17 Keď' si nikoho nevšimal, zaručene mal vypité.

Nakonec Krupa konstatuje, že možnosti kombinace s částicemi *už* a *ešte* jsou různé u obou typů spojení *mat'* + n-/t-ové přičestí. Zatímco jeho „stavová perfekta“ se kombinují s *už* jen v kladné a s *ešte* jen v záporné větě (18, 19), jsou u spojení *mat'* s adjektivizovaným přičestím všechny čtyři možnosti, to znamená, že jak *už* tak *ešte* mohou stát v kladné i v záporné větě (20–23):

- | | |
|-----------------------|------------------------------|
| 18 už má navarené | 20 už mal Banát obsadený |
| 19 ešte nemá navarené | 21 už nemal Banát obsadený |
| | 22 ešte mal Banát obsadený |
| | 23 ešte nemal Banát obsadený |

2.1. Poslední ze čtyř Krupových kontextů je klíčový pro odpověď na otázku po společném sémantickém prvku: Nedjalkov – Jachontov (1988, s. 4n) pouka-

zuji na to, že určité výsledné stavy jsou chápány tak, že podmět, který je jejich nositelem, se už nemůže vrátit do původního stavu, jakmile výsledný stav jednou nastal. Ilustrují to anglickými výslednými stavy *to be ripe* (podmětové rezultativum), *to be cooked* a *to be broken* (předmětová rezultativa). Takové výsledné stavy jsou pojímány jako *ireverzibilní*. Nekombinují se se slovy s významem anglického *still* nebo ruského *vsě eščě* v kladné větě (Nedjalkov – Jachontov, 1988, s. 56), to znamená, že nelze vyjádřit, že ireverzibilní výsledný stav ještě trvá (protože je chápán jako neodvolatelný, jakmile předešlý děj proběhl). Krupou ukázaná skutečnost, že tato rezultativa se zároveň nedají kombinovat s částicí *už* v záporné větě (což by vyjádřilo konec výsledného stavu), lze snadno uvést v soulad s tímto tvrzením. Je-li však rezultativní stav pojímán jako *reverzibilní*, lze zdůraznit jeho trvání nebo konec.

Uvedený rozdíl platí i pro přivlastňovací rezultativa. *Mat' navarené* je ireverzibilní, vztahuje-li se na jednorázový stav v aktuálním přítomnu² (objekt se už nemůže vrátit do původního stavu), kdežto *mat' zakázané* nebo *mat' (niečo) obsadené* jsou reverzibilní: zákaz může být zrušen nebo vojska mohou opustit obsazené území.

Je důležité zdůraznit na tomto místě, že reverzibilita, resp. ireverzibilita výsledných stavů je závislá od interpretace mimojazykové skutečnosti.³ V jiném světě (třeba ve světě pohádek) by bylo možné, že se objekt, který je na příklad usmažený, může vrátit do svého původního syrového stavu. Proto je reverzibilita/ireverzibilita výsledného stavu často sémantickým prvkem nikoli jednotlivých sloves jako lexikálních jednotek, nýbrž celých spojení objekt + přičestí. Zatímco je spojení *mat' dedičstvo rozdelené* v reverzibilní interpretaci pochybné (viz 2.3.), je spojení *mat' sily rozdelené* jednoznačně reverzibilní (viz též pozn. 5).

2.2. Různé poměry v časových souvětích jsou jasným výsledkem popsáných rozdílů. Nejsnadněji se to dá ukázat na souvětích se spojkou *až keď'*: zápor v vedlejší větě v příkladu 10) vede k interpretaci, že výsledný stav *mat' zakázané* došel ke konci, což je možné pouze u reverzibilních výsledných stavů. Proto nelze v příkladu 8) kombinovat vedlejší větu se záporem.

² V případě, že se jedná o opakování stavu, lze spojit rezultativum, které vyjadřuje ireverzibilní výsledný stav, i v záporné větě s částicí *už*: „Kedysi som v nedel'u vždy mala navarené aj na pondelok, ale dnes už navarené nemám.“ Je zřejmé, že věta *dnes už navarené nemám* je možná pouze tehdy, jestliže slovo *dnes* nevyjadřuje referenci na konkrétní den, který právě probíhá, nýbrž na neurčité období, během něhož se výsledný stav už neopakuje dále (neaktuální přezens). Pokud se slovo *dnes* vztahuje na konkrétní den, během něhož věta je vyslovována (aktuální přezens), je možné jenom *dnes ešte navarené nemám*.

³ Mehlig (1980, s. 7) uvádí v jiné souvislosti: „Ob ein Ereignis wiederholbar ist oder nicht, hängt aber nicht nur von linguistischen, sondern auch von pragmatischen (aubersprachlichen) Faktoren ab.“